

NÁZEV ŠKOLY:	GYMNÁZIUM JOSEFA JUNGMANNA LITOMĚŘICE, Svojsíkova1, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU:	CZ.1.07/1.5.00/34.1082
NÁZEV MATERIÁLU:	VY_32_INOVACE_3B_07_Motivace
TÉMA SADY:	Seminář z psychologie
ROČNÍK:	3. ročník
DATUM VZNIKU:	Prosinec 2012
AUTOŘI:	Luboš Nergl, Andrea Skokanová

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Motivace

Anotace:

Tento výukový materiál je určen studentům dvouletého volitelného předmětu psychologie. Text je rozdělen do jednotlivých kapitol tak, aby pokryl široké spektrum psychologické problematiky a poskytl zájemcům o tento obor základy, na které mohou navázat dalším studiem psychologie, popř. mohou takto získané poznatky využít pro soukromé účely, k sebepoznání, k rozvoji osobnosti i autoevaluaci.

Materiál obsahuje texty z učebnic určených pro výuku na vysokých školách, ale i texty určené pro zájemce z řad laiků či těch, kteří si chtějí rozšířit své znalosti získané v předmětu základy společenských věd. Tento materiál doplňuje soustavný výklad dané problematiky, navazuje na vědomosti, které studenti již získali a dále jejich znalosti prohlubuje. Materiál by měl pomoci studentům orientovat se v dané problematice, ale také je získat pro to, aby knihy zde citované také sami používali.

Text by měli studenti využívat k diskusi a k dalším vzájemným debatám. Systém návodných otázek a úkolů přispívá k hlubší práci s předloženým materiálem. Díky této „čítance“ se učí studenti pracovat s jiným textem, než který znají z učebnic, rozvíjet svou čtenářskou gramotnost a rychlou orientaci v textu.

Žáci si mohou texty vytisknout, stáhnout do mobilu či tabletu, různě si je doplňovat poznámkami, psát si do nich vlastní úkoly a dopisovat odpovědi. Během vyučovací hodiny je možné texty promítnout dataprojektorem na plátno či na interaktivní tabuli.

Časová náročnost: 2 vyučovací hodiny týdně

Odhalování motivů (důvodů, příčin) lidského chování je hledání odpovědi na otázku: Proč lidé dělají to, co dělají?. Psychologii zajímá ovšem i problém: Co máme učinit, aby lidé dělali to, co my chceme?. Motivy lidské činnosti lze rozlišovat dle mnoha různých kritérií, např. na:

- instikty, pudy, impulzy, pobídky, potřeby, záliby, zájmy
- vnitřní a vnější
- biologické a sociokulturní
- vědomé a nevědomé
- základní a vyšší

V padesátých letech minulého století ustanovil (po rozsáhlých výzkumech) humanistický psycholog Abraham Maslow pomyslnou pyramidu motivů, o níž byl přesvědčen, že má pro většinu lidí univerzální platnost. Současná psychologie tuto hierarchii stále, ovšem kriticky, přijímá.

Alena Plháková: Učebnice obecné psychologie

V roce 1954 vydal knihu „Motivace a osobnost“ (*Motivation and personality*), v níž uvedl svou hierarchii potřeb, která jej proslavila po celém světě. Maslow výrazně přispěl k velmi volnému používání pojmu potřeba v současné psychologii. Jak podotýká K. B. Madsen, Maslow ve své teorii potřeb neřeší psychofyzický problém, tedy problém vztahu mysli a těla. (str. 287.) V oblasti fyziologických pohnutek používá pojem potřeba jako synonymum pro drive. Dalšími synonymy jsou touha (desire) a motiv. Navzdory své humanistické orientaci Maslow předpokládá, že jádro lidských potřeb je biologicky determinované, ovšem s vrozenými potenciály dalšího rozvoje a formování vnějšími vlivy. Člověk má přitom některé možnosti, které nenalzáme u jiných živočišných druhů. Patří k nim především potřeba **seberealizace** či **sebeaktualizace** (self-actualization). Maslow zdůrazňuje, že nosná teorie motivace by měla vycházet především ze zkoumání zdravých a silných osob. (Madsen 1979)

Základními biogenními motivy jsou hlad, žízeň, sex a agrese. Úkolem psychologie je odhalit skutečné motivy (které se mohou skrývat za motivy domnělé) chování jedince nebo skupiny a pomoci tak potřebnému či přispět k ochraně společnosti. V následujících ukázkách uvádí Vágnerová teorie motivace mentální anorexie (jako poruchy alimentárního pudu) a Čírtková různé motivy, jež stojí za sexuálním chováním.

Marie Vágnerová: Psychopatologie pro pomáhající profese

(Autorka je profesorkou vývojové psychologie a psychopatologie na Husitské teologické fakultě UK)

■ Další teorie považuje za důležitý vztah mezi matkou a dítětem. V tomto případě jde o citovou nenasycenost dcery, která je příčinou **neschopnosti dospívající dívky odpoutat se z vazby na matku** (resp. na rodiče vůbec). Pro tuto teorii by svědčila nejistota anorektických dívek a jejich neustálá tendence potvrzovat si svou hodnotu konformitou a plněním všech požadavků. Jde o konflikt mezi potřebou nezávislosti a strachem ze ztráty opory.

■ Podle teorie učení je **mentální anorexie považována za nepřiměřenou reakci na sociokulturně prezentovaný ideál štíhlosti**. Štíhlost je cílem, na nějž se anorektik váže a který mu má přinést pozitivní sociální hodnocení. Bývá spojena s fóbií ze selhání, v tomto případě z obezity.

Ludmila Čírtková: Moderní psychologie pro právníky

(Autorka je docentkou forenzní psychologie a vedoucí Katedry společenských věd na Policejní akademii ČR)

Všeobecně se přijímá názor, že sexualita je spojena s láskou a náklonností. Za sexuálním chováním mohou být ale i jiné motivy a motivační pochody, například:

- touha překonat samotu čili potřeba kontaktů,
- potřeba pečovat a starat se o někoho,
- potřeba cítit se s někým bezpečně a dobře,
- hledání obdivu,
- demonstrování a vychutnávání moci,
- potřeba někoho ponižovat,
- demonstrace určitého sociálního statusu,
- potřeba imponovat určitým životním stylem.

Muž, který pozve ženu na schůzku s vidinou sexuálních zážitků, tak může činit z různých pohnutek:

- tuto ženu miluje (motivem jsou jeho city k ní),
- hledá odpověď na otázku „*jsem dost atraktivní, mám šanci?*“ (motivem je testování vlastní hodnoty),
- myslí si, že správný muž musí využít každou příležitost a pokusit se o každou atraktivní ženu,
- chce jen zažít zadostiučinění, protože ho právě opustila partnerka (motivem jsou emoce, konkrétně pomsta).

Uvedený seznam hypotetických pohnutek není zdaleka konečný.

I agresivní chování může mít různou motivaci s následným odlišným emočním doprovodem.

Milan Nakonečný: Psychologie téměř pro každého

Mezi oběma výše uvedenými druhy agrese je ten zásadní rozdíl, že **pudová agrese** je provázána pocity hněvu a nepřátelským postojem a v případě zablokování jejího projevu se přenáší na kterýkoli objekt, který se agresorovi namane („obětní beránek“), zatímco **instrumentální agrese** je naučená technika jednání, generalizovaná na podobné objekty a probíhající bez účasti hněvu a nepřátelství.

OTÁZKY A ÚKOLY

1. Zkuste uvést příklady s argumenty, kdy se lidé nechovají dle Maslovovy pyramidy motivů.
2. Co znamená v psychologii frustrace a co saturace potřeby. Uvedte příklady z vlastního života.
3. Zkuste přijít ještě na další motivy odmítání potravy, které mohou vyvolat mentální anorexii (popř. bulimii).
4. Hledejte možné motivy pudové a instrumentální agrese. Uvedte příklady tohoto rozdílného agresivního chování.

Zdroje:

ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008, ISBN 978-80-247-2207-8, str. 121

NAKONEČNÝ, M. *Psychologie téměř pro každého*. 1. vyd. Praha: Academia, 2004, ISBN 80-200-1198-6, str. 197

PLHÁKOVÁ, A. *Učebnice obecné psychologie*. 1. vyd. Praha: Academia, 2004, ISBN 80-200-1086-6, str. 368 - 369

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2. vyd. Praha: Portál, 2000, ISBN 80-7178-496-6, str. 234